

Od redakcji

Niniejszy numer „Literatury Ludowej” zawiera prace badaczy folkloru i kultury popularnej związanych z Wydziałem Filologicznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Początki toruńskiej folklorystyki sięgają lat 60-tych XX w., wtedy bowiem pracę na UMK rozpoczął uczeń Juliana Krzyżanowskiego, Jan Mirosław Kasjan, którego badania zaowocowały m.in. takimi publikacjami, jak *Poetyka polskiej zagadki ludowej* (Toruń 1976), *Siostrzane muzy* (Łódź 1986), *Usta i pióro* (Toruń 1994) oraz tomami tłumaczeń ukraińskich dum (*Na ciche wody*, Toruń 2000) i bajek ludowych (*Na przełęczy światów*, Toruń 1994).

Prace folklorystyczne prowadzone w dalszych latach w ośrodku toruńskim stanowiły kontynuację badań utrzymanych w perspektywie genologicznej, a ich wynikiem były liczne monografie autorskie oraz zbiorowe, dotyczące m.in. bajki magicznej (I. Rzepnikowska, *Rosyjska i polska bajka magiczna (AT 480) w kontekście kultury ludowej*, Toruń 2005), bajki zwierzęcej (*Bajka zwierzęca w tradycji ludowej i literackiej*, Toruń 2011), podań i legend (*Podanie i legenda w tradycji ludowej i literackiej*, Toruń 2007), opowieści aitiologicznych (A. Miancki, *Stworzenie świata w folklorze polskim XIX i XX wieku*, Toruń 2010), bajki nowelistycznej (V. Wróblewska, *Ludowa bajka nowelistyczna. Źródła – wątki – konwencje*, Toruń 2007), pieśni dziadowskich (P. Grochowski, *Dziady. Rzecz o wędrownych żebrakach i ich pieśniach*, Toruń 2009), ludowych zamówień (O. Zadurska, *Polskie zamówienie ludowe. Tekst i kontekst*, Stargard Gdański 2013), opowieści komicznych (L. Podziewska, *Ludowe opowiadania komiczne. Poetyka i antropologia*, Wrocław 2010), a także teoretycznych problemów związanych z językową i gatunkową specyfiką tekstów folkloru (*Genologia literatury ludowej*, Toruń 2002; R. Bieńkowski, *Cerowanie dziurawych parasoli deszczem. Na tropie metafory ludowej*, Wrocław 2012). Równie ważny był nurt badań komparatystycznych, w obrębie którego powstały m.in. prace Violetty Wróblewskiej (*Przemiany gatunkowe polskiej baśni literackiej XIX i XX wieku*, Toruń 2003; *Od potworów do „znaków pustych”. Ludowe demony w polskiej literaturze dla dzieci*, Toruń 2014), Iwony Rzepnikowskiej (*Specyfika tłumaczenia tekstów folklorystycznych*, Toruń 1997) oraz Dariusza Brzostka (*Literatura i nierozum. Antropologia fantastyki grozy*, Toruń 2009). Idea antropologicznie zorientowanej komparatyki przyświecała też powołaniu ukazującej się od 2009 roku serii wydawniczej „Paralele. Folklor – literatura – kultura”.

W pierwszej dekadzie XXI w. zainteresowania badawcze folklorystów z Torunia zaczęły się stopniowo poszerzać, obejmując problematykę współczesnych przemian tradycyjnych gatunków folklorystycznych oraz nowych form folkloru i ich miejsca w obrębie kultury popularnej (*Folklor w badaniach współczesnych*, Toruń 2005; *Kultura studencka. Z badań folklorystycznych na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu*, Toruń 2015; *Folklor – tradycja i współczesność*, Toruń 2016). W tej perspektywie szczególnie ważnym zagadnieniem były technologiczne uwarunkowania związane z dominującymi dziś cyfrowymi kanałami dystrybucji folkloru (*Folklor w dobie Internetu*, Toruń 2009; *Netlor. Wiedza cyfrowych tubylców*, Toruń 2013).

Prezentowane w tym numerze „Literatury Ludowej” artykuły nawiązują właśnie do tego ostatniego nurtu naszych badań. Próbujemy w nich analizować różnego rodzaju konteksty technologiczne oraz ideologiczne, mające istotny wpływ na obecny kształt

oraz sposób funkcjonowania przekazów folklorystycznych krążących w różnych, przenikających się i uzupełniających obiegach medialnych. Okazuje się bowiem, że we współczesnym folklorze technologie i ideologie stanowią nie tylko ważne źródło tematów (jak w przypadku opowieści o moskiewskim metrze czy szkoleniach wojskowych z czasów PRL-u), ale także złożony zespół czynników, który radykalnie modyfikuje zarówno same sytuacje wykonawcze, jak i ogólny sposób cyrkulacji treści, a także proces ich odbioru i nadawania im określonych znaczeń (jak w przypadku medialnych doniesień na temat epidemii eboli czy toczących się na forach internetowych dyskusji o nocnych zmorach).

Piotr Grochowski